

Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20101 2500 EC Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

Bureau Secretaris- Generaal

Bezuidenhoutseweg 30
Postbus 20101
2500 EC Den Haag
T 070-3798911 (algemeen)
www.ez.nl

Behandeld door

drs. M.J. Koolen
T 070 379 73 76
F 070 379 77 01
m.j.koolen@minez.nl

Datum 20 april 2009

Betreft Kamervragen lid Van der Ham vlucht naar Angola

Ons kenmerk

A/BSG/ 9074476

Bijlage(n)

1

Hierbij bied ik u, mede namens de minister van Financiën, de antwoorden aan op de vragen van lid Van der Ham, kenmerk 2009Z05936, ingezonden 31 maart 2009.

1

Is het waar dat u met een privéjet op werkbezoek bent geweest naar Angola? Waarom heeft u voor deze dure oplossing gekozen, ter waarde van € 102.000 in vergelijking met bijvoorbeeld 10 retourtickets van circa € 4500 (businessclass)? Is er voldoende naar de goedkopere opties gekeken? Vindt u deze onnodige uitgave verantwoord?

2

Is het door u in het AD van 30 maart jl. genoemde bedrag van € 102.000 inclusief BTW?¹

3

Waarop baseert u het door u genoemde bedrag van € 7.000 euro voor een businessclass ticket?

4

Heeft u meerdere reisaanbieders benaderd om u een concurrerend voorstel te doen? Zo, ja hoeveel aanbieders heeft u benaderd? Wat was de hoogte van de verschillende offertes (inclusief BTW)? Kunt u die de Kamer doen toekomen?

5

Nu uit onderzoek van RTL Nieuws en D66 blijkt dat een businessclass ticket naar de bestemming in Angola € 4500 kost, is het dus waar dat u meer dan twee keer zoveel als nodig hebt uitgegeven aan deze reis?²

Antwoord vragen 1 t/m 5

Van 29 maart tot en met 1 april heb ik een bezoek gebracht aan Angola. Dit bezoek stond in het teken van het bevorderen van goede economische relaties tussen Nederland en Angola. Belangrijke elementen waren de samenwerking op het gebied van olie en gas, infrastructuur, transport en havenontwikkeling. Angola is één van de Afrikaanse landen met de grootste gasreserves en heeft vooral veel te bieden op het gebied van LNG (Liquefied Natural Gas). Angola is, in

¹ Algemeen Dagblad, 30 maart 2009: "Van der Hoeven vliegt voor ton naar Angola"

² www.rtlnieuws.nl

de persoon van de minister van Petroleum de heer Vasconcelos, momenteel voorzitter van de OPEC.

Een bezoek aan dit land past binnen de kabinetsdoelstelling om Nederland te positioneren als gasrotonde van Noordwest-Europa. Internationale energiemijsies zoals naar Angola passen in de strategie, zoals beschreven in het vorig jaar mei gepubliceerde Energierapport (kamerstuk 2007-2008, 31510, nr. 1). Vanuit de Tweede Kamer werd in relatie hiermee bij motie Ten Hoopen c.s. (kamerstuk 2008-2009, 31700 XIII, nr. 44) aangedrongen op meer focus op andere gasproducerende landen dan Rusland alleen.

Parallel aan mijn missie heeft een bedrijvenmissie bestaande uit 36 Nederlandse bedrijven een bezoek aan Angola gebracht. Zoals gebruikelijk was in het programma een aantal gezamenlijke activiteiten opgenomen. De resultaten van beide missies zijn ronduit positief. Zowel voor de bedrijven als voor de overheid geldt dat de relaties tussen beide landen zijn geïntensiveerd en dat de gesprekken mogelijkheden bieden voor verdere toekomstige samenwerking.

Ik heb bilaterale gesprekken gevoerd met de premier, drie ministers (Petroleum, Economische Zaken, Transport) en drie viceministers (Buitenlandse Zaken, Energie en Onderwijs). Tevens heb ik, samen met mijn Angolese collega van Economische Zaken, een bedrijvenseminar geopend, deelgenomen aan een rondetafel discussie met vertegenwoordigers van de Angolese overheid en wetenschappelijke wereld en bilaterale gesprekken gevoerd met cruciale partners op het terrein van energie, zoals bijvoorbeeld de CEO van staatsbedrijf Sonangol / Sonangas. Ter afronding van mijn bezoek heb ik samen met de Angolese minister van Economische Zaken een intentieverklaring voor een investerings-overeenkomst (IBO) getekend.

Dankzij de samenwerking met de Nederlandse overheid hebben de in LNG geïnteresseerde Nederlandse bedrijven toegang kunnen krijgen om gesprekken over eventuele samenwerking op het terrein van LNG te kunnen voeren. Ook voor de meegereisde bedrijven uit andere sectoren hebben we de juiste deuren weten te openen.

Ten aanzien van de vlucht geldt dat bij dergelijke bezoeken altijd eerst gekeken wordt naar de mogelijkheid van lijnvluchten binnen de data, zoals vastgelegd in de strategische reisagenda. Mijn departement boekt, evenals uw Kamer, reizen bij reisbureau ATP (Advanced Travel Partner) Government Travel en niet via internetsites. Boeken via ATP Government Travel heeft als voordeel dat dit ruimte biedt tot bijvoorbeeld wijzigingen in reserveringen op het laatste moment, door middel van flexibele tickets en prijsafspraken, iets wat relatief vaak voorkomt. ATP Government Travel heeft als opdracht om, gegeven de randvoorwaarden, de meest economische variant (de beste optie qua reisduur, overstaptijd en prijs) te boeken.

In dit geval is mij gemeld dat er geen directe lijnvluchten tussen Nederland en Angola zijn. Alle lijnvluchten naar Angola (uitsluitend naar de hoofdstad Luanda) kennen een of meerdere tussenstops, wat leidt tot een relatief lange reistijd. Bovendien vliegen de meeste maatschappijen (BA, Lufthansa en Brussels Airlines) slechts 1 keer per week op Luanda. Alleen TAP vliegt 5 keer per week. De prijs van de tickets die ATP Government Travel ons aanbood, bedroeg € 6700,- per persoon. Voor de EZ-delegatie zou dit, voor de vlucht Nederland - Angola, neergekomen zijn op een bedrag van € 67.000,-.

Belangrijk onderdeel van de reis was een bezoek aan Soyo, het grootste LNG-project van Angola. Hiervoor is een binnenlandse vlucht in Angola vereist. Complicatie hierbij is dat alle vliegmaatschappijen van Angola op de zwarte lijst van de EU staan, zodat moest worden uitgeweken naar een vliegmaatschappij uit een naburig land. Op basis van de opgevraagde offertes bleken de kosten voor

een dergelijke vlucht ruim € 23.000,-. Daarmee zou het totale bedrag zijn uitgekomen op ruim € 90.000,- (inclusief BTW).

Gezien de tijdrovende en niet in het reisschema passende lijnvluchten en het totale kostenplaatje is gekeken naar mogelijkheden om de gehele reis per charter te boeken. In eerste instantie is gekozen voor het regeringsvliegtuig (KBX). Deze bleek qua prijs vergelijkbaar te zijn met de ticketkosten (ca. € 66.000,- inclusief BTW) en qua tijd en flexibiliteit veel voordelen te bieden. Dit toestel bleek echter niet te kunnen landen op de landingsbaan in Soyo, zodat ook de hierboven genoemde charter nodig bleef. In maart werd duidelijk dat het regeringstoestel niet beschikbaar was (i.v.m. G20) en is gekeken naar alternatieven. Allereerst naar de Gulfstream van Defensie, deze bleek evenmin te kunnen landen op Soyo waardoor het totale bedrag uitkwam op ca. € 120.000,- inclusief BTW. Vervolgens zijn bij twee reisaanbieders in totaal vijf offertes opgevraagd binnen de tijdsaders van deze reis voor toestellen die ook zouden kunnen landen op de landingsbaan van Soyo (zie bijgevoegd overzicht). De bedragen liepen uiteen van ca. € 102.000,- tot ca. € 170.000,- inclusief BTW. Er is gekozen voor de goedkoopste offerte.

De enige opties om de kosten van deze reis substantieel te drukken waren om het bezoek aan de LNG-fabriek in Soyo te annuleren, dan wel om in het geheel niet naar Angola te gaan. Gezien het belang van een dergelijke reis en het bezoek aan Soyo voor overheid- en bedrijfsleven – en daarmee uiteindelijk voor de energievoorzieningszekerheid van de Nederlandse consument – is besloten om dit niet te doen en de reis vorm te geven zoals geschetst.

(w.g.) Maria J.A. van der Hoeven
Minister van Economische Zaken